

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXXII. Castra composita more veterum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

CAPVT XXXII.

Castra composita more veterum.

§.1. **C**ASTRORVM Romanorum ordinem pulcherrimum fuisse inter omnes constat, describit eum accuratissime Lipsius lib. 5. de militia Romana, cuius hic est schematicus, in quo breuiter ista noto.

1. Prætorium commodissimum locum aspectui & imperio obtinet, estq; in medio ducum. Locum Imperatori capiunt quadratum, cuius latera ducentorum pedum.

Hic contubernales Imperatoris, impedimenta, aliaque metabantur. circa eum Quæstor, legati, Tribuni;

2. Quæstorium ad dextrum erat, longum ducentos, latum centum pedes.

3. Ad sinistram Prætorij legati constituti sunt, iunctis tentorijs, cuius longitudo centum, latitudo quinquaginta pedum.

4. Tribuni & præfecti socium recta pone prætorium tendebant, singuli discretis tabernaculis, ut omnes suam legionem in conspectu haberent. Præfecti sociorum ad latera Lipsius locat, & causas reddit probas, sine interuallistamen esse putat.

Euocati equites ad præfectos sociorum, & pedites illis vicini. Extraordinarij equites, & pedites ante spacium ad vallum collocantur. Prudentissime hoc Lipsius. En custodiam primarij Ducis, & Ducum, committere socijs voluerunt: quid nisi ut fide sic habitamagis adstringerent eorum fidem: sed & causa occultior altera, quod præceptos sociorum circa se & in ore atque oculis habebant, ne quid clam consulerent, aut innovarent? Etiam autem isti vndiq; cingunt Imperatorem & in custodia habent; non tamen ita ut non sit præsidium aliquod ciuile, si opus. Nam & Euocati utrimq; sunt, veterani milites: sunt in contubernio eius centeni. Aliquot homines: addident cum suis Quæstor & Legati: præsidet Tribuni, ad quos ei semper receptus, & per eos in medias legiones. Consideratio altera, quod loca hic magna & vacua. quare? vel quia decori ibi, vel quia vtiliter. Decorè, ut Forum utrumq;: vbi si quid litis aut iniuriæ, in propinquo qui soluant, aut vlciscantur. vtiliter, ut Quintana illa magna; quia si opus instruere exercitum in castris, ibi & in Foro utroq; facillimè fiat. Item si educendus; sublati Extraordinarij & in latus sepositis, grande spatium ad ordinandum. Reliqua distributio clara est conspectui, Velites Lipsius ad vallum collocat, cuius & hic potissimum valde notandus, sed non ad nostraria castra. *Podismos appello, inquit, Pedaturas siue mansiones pedales.* Sed cum pes duplex sit, simplex & magnus: utriusq; nobis usus erit. illius in mensuris longitudinis aut latitudinis; huius in utriusque. Nam pes magnus Varroni est, qui alijs planus aut constrictus, & vulgo nostro Quadratus aut superficialis. Qui à Pyrrho hanc rationem Romanos accepisse tradunt, errare mihi videntur; nam ante bellum quod cum Pyrrho gesserunt, castra, vallum, omniaq; lego. Id certum Perlas seu Parthos potius à Romanis multa mutuatos; adeo autem excelluerunt, ut saccos vacuos secum ferrent, quos in locis sabulosis arena plenos pro vallo opponerent.

§.2. Nostrorum castra omnino melius disponuntur, & summam locorum rationem habent, qui ea metantur. Bernardinus Mendoza parte 1. cap. 36. tantam inter legiones distantiam requirit, ut alij milites si necesse sit, induci possint. Castra vero ita collocat, ut certo spacio vexilla distent, quo quisque suum facile inueniat, deinde maiora spacia facit a fronte & late-

ribus, quâ fuerint apud veteres c. 36. Excubias octoginta pedes separat à vexillo. Regem in medio collocat. Circuitores nunc quoq; sunt certi, utuntur tamè, & aliorum opera: qui generales sunt, & tota castra obeunt, linguas nationum cognoscere debent, quæ in excubijs versantur.

Magister machinarum prope Ducem habitat, atq; illi qui machinis destinati sunt. Forum etiam rerum venalium, nec procul à principe, nec Iudice rerum capitalium abesse debet, quod ibi multæ cōtrouersiae oriuntur. Secundum nationes fere coniunguntur, ita ut singulæ nationes loca separata teneant. Equitatum idem diuidi iubet, ut cataphracti, & leues equites se iuncti sint, facile alioqui turbæ oriuntur.

Munitiones quas Mendoza describit, nō multum cedunt præcis. primum enim fossam deprimi iubet, cui consentaneum est addi etiam ex terra egesta vallum, interiorem fossæ partem curribus munire iubet, quæ munitione veteribus vallis fortior est; nam vallum manibus rescindere poterant, currus nequaquam; deinde curribus tormenta imponi, oneraq; possunt, quæ sunt offendendo & defendendo; mirorque eos qui omnia vetera mirantur, non intelligere curruum fortiores esse & commodiores munitiones, quam fuerint veteres, non modo quia fortiores, sed quia mobiles, & in itinere vtilis. Custodiendus vero inter omnia maximè puluis pyreus, nec à bombardarijs, qui fomitem semper egent, sed hastatis, bipenniferisq;.

Portarum magna cura habetur, ut integris ordinibus milites egredi possint, viam etiâ quæ ad aquationem ducit, latam esse oportet, ne euntes, redeuntesue sibi obstant. Si per castra amnis fluat, id magnopere vtile est, sed tamen id agitur, ut loco inferiore, vel extra castra pecora ad aquentur, superior pars munda ad usus militum seruetur.

Excubiarum magna etiam ratio habetur, sub vesperum ad Ducem veniunt, quorum hoc officij est, imo plerique Chiliarchæ & Centuriones. Noctu ferè grauis armatura excubat, quia maior custodia necessaria est.

Apud prudētes & cordatos Imperatores ordo excubiarum valde ad securitatem, & sanitatē commodus est. Quarta pars castrorum vigilar, tres quiescunt. si igitur vicena millia sint in castris, quina millia excubant, quia autem inter eos sunt cataphracti, & veterani, ad subitos impetus satis magna manus est. Nec vlli graue quarto die cæterorum quieti suo labore consulere.

Vesperis Excubiæ deducuntur, ne hostis cognoscat, quo loco procubitores consistant. Triginta passus à fossis valloque abesse solent excubiæ, ab his procubitores tanto spacio, ut in conspectu sint.

Circumquaq; equitum Excubiæ funduntur, adeo ut nemo castra intrare aut exire clam possit. Tessera procubitoribus non, nisi cum suis locis consistunt, datur.

Quia vero castra non eodem modo ordinantur semper, sed habetur ratio collium, fluminum, viarum, sylvarum, alia ratione prospectus est, ne erretur in viis, aut inueniendo prætorio, aliisque locis opportunis, locatis enim per contubernia cohortibus, Tribuni centuriones, decuriones continuo animaduertunt, ut vias illas obeant, atq; obseruent, deinde milites alij, quod expeditissime peragitur, cum vexilla exponantur, nec sit magna varietas castrorum.

Hoc magnopere agendum, ut non modo locus bonus pro castris, sed optimus capiatur, nam cum sit tu præterieris, hostis capiet, atque ita illo inferior eris, ut cui occasionem contra te dederis.

Circuitores.

Machina.
Forum.Munitio ca-
strorum no-
strorum.

Porta, via.

Adaquatio.

Excubia.

Procubito-
res.Via castrorum
noscentia.Castra no-
stra bene
disposita.